

Vestnik

GLASILO DOMOBANCEV IN DRUGIH PROTIKOMUNISTIČNIH
BORCEV

NOTICIERO DE SAN MARTÍN

Registro Nacional Nº 393.650

VII. LETO

San Martín, 15. avgusta 1956

ŠTEV. 5-6

V VEČNOST POZDRAVLJENI, BRATJE

Pobiti in postreljeni počivajo v neznanih grobeh slovenske zemlje. Že enajst let. Pobiti in postreljeni, sramotno izdani, a nikoli premagani. Slovenski domobranci! Mrtvi, toda nikoli pozabljeni: ne v naših srcih ne v naši slovenski zgodovini.

Niso bili samo vaši sinovi, vaši očetje in možje, vaši bratje. Bili so več: bili so največji in najboljši Slovenci, ki so se združili v strašni uri slovenske zgodovine in s svojimi življenji preprečili našo nar. smrt. Bili so zastopniki naroda, krivično obsojenega na pogin, bili so pravi borci za pravo svobodo in demokracijo. S svojim obstojem so varovali slovenska življenja pred tujimi zasedbenimi oblastmi in s svojimi telesi, s svojimi mladimi življenji so ščitili narod pred komunistično krvoločnostjo. Brez slovenskih domobrancev bi Slovenci kot narod ne obstali; brez domobrancev bi Slovenija danes ne bila več poseljena s Slovenci. To so dejstva, mimo katerih zgodovina nikdar ne bo mogla. Kdorkoli bo čez petdeset ali sto let pregledoval dogodke zadnje vojne, kdorkoli bo, če bo pošten in pravičen, bo moral priznati: slovenski domobranci so Slovenijo ohranili Slovencem, kajti prav domobranci so s svojim obstojem in s svojim oboroženim nastopom preprečili:

1. da slovenstva ni dokončno pogazil okupatorjev škorenj in da slovenska kri kot narodna celota ni bila razkropljena po tujih deželah, kjer bi bila našilno in za vedno zatrta;

2. da breznarodni rdeči zločinci niso mogli uničiti slovenstva in dokončno uveljaviti svojih blaznih načrtov: naj umre vsak, kdor ni komunist.

Če bi v tistih odločilnih dneh ne bilo domobranstva, bi se dogodki razvijali takole: partizanske tolpe bi svobodno in brez ovire pobijale in morile, nemške zasedbene oblasti pa bi ostalo prebivalstvo razdelile:

1. v talce, ki bi se jih po določenem načrtu streljalo, če bi se partizani kdaj spozabili in med tisoči slovenskih žrtev ubili tudi kašnega pripadnika nemških oboroženih sil;

2. v take Slovence, ki jih je treba sicer uničiti, a se jih lahko prepusti komunistični razdivjanosti;

3. v tiste, ki so telesno močni in mladi ter se lahko bore in popadajo na nemških frontah ali pa se izgaravajo in do smrti izgarajo za nemško vojno produktivnost po vseh delih zasedene Evrope.

Če bi se načrti obeh sovražnikov — partizanstva in nemštva — mogli nemoteno razvijati, bi bilo slovenstvo dokončno uničeno in Slovenijo bi po končani vojni lahko poselili mongolski azijski rodovi, ali pa mednarodni komunistični proletarci vseh delov sveta. Slovensko domobranstvo pa je zavrlo razvoj dogodkov in postavilo barikade na obe strani: proti komunizmu se je z orožjem v roki uprlo in ga vojaško popolnoma onemogočilo, s tem pa je istočasno zaustavilo — vsaj do neke

mere — uničevanje slovenskih življenj po okupatorju. S tem, da je domobranstvo formalno sprejelo — ne sicer sodelovanje z okupatorjem —, ampak zgolj premirje in nenapadalen akt, je storilo težko, a silno nujno in z ozirom na razmere edino pametno žrtev, s katero je bilo še možno ohraniti slovenstvo. Nesmiselna borba proti nemški premoči bi nas popolnoma uničila in kot Slovence iztrebila z zemlje, poleg tega pa bi bil to blazen samomor, kajti zmaga se je odločala na drugih frontah, ne v Sloveniji in ta zmaga, ki je končno prišla, je druge, večje narode do skrajnosti izčrpala, Slovence pa bi ob prvem poizkusu, ob prvem nespametnem heroizmu, izbrisala z zemljevidov. Domobranci pa so s svojo dvojno žrtvijo: aktivno proti komunizmu in pasivno proti okupatorju, ohranili življenje naroda in dokončno preprečili našo narodno smrt. In v tem so domobranci največji junaki naše zgodovine: žrtvovali so svojo zunanjo čast, sprejeli so nase psovke o izdajalcih in kolaboracionistih, ker so vedeli, da s tem ščitijo slovenska življenja. Istočasno pa so se z orožjem v roki uprli domačim zločincem in jih s tem zaustavili v njih krvavi obsedenosti, in do neke meje preprečili uničevanje slovenstva po tujcih.

V neki kulturni reviji, ki izhaja tu v Buenos Airesu, sem bral misli nekoga, nepodpisanega, ki ga je uredništvo predstavilo z imenom: *intelligent*. Te misli so takele: „Domobranstvo samo je vedno bolehalo na tem, da je bilo samo negacija. Domobranci so bili pošteni ljudje v tujih uniformah, borili so se proti sovražniku, ki je hotel uvesti sistem življenja nam tuj in mrzek. Biti proti čemu pa je premalo. Treba je pozitivne potrditve življenja, kot je.“ Na te misli odgovorjam: tu smo! Domobranstvo še ni mrtvo. Smo še vedno na svojih položajih in kjerkoli na svetu utripa domobrantsko srce, tam je trdnjava. Iz teh naših srčnih okopov bomo vsi preživeli domobranci znali braniti čast svojih mrtvih bratov. Kajti domobranstvo ni bilo samo neka negacija, ne! Bilo je največja in najbolj pozitivna potrditev življenja, ki je: slo-

venstvo in svoboda. Za to slovenstvo in za to svobodo so domobranci darovali svoja življenja, da iz njih smrti mi živimo in ustvarjamo narodu nov čas.

So nekateri med nami, ki so silno previdni, kadar je treba izpregovoriti besedo: domobranec, kadar je treba imenovati ustanovitelja domobranstva, pok. gen. Rupnika, češ: zgodovina še ni izrekla svoje sodbe, smo še preblizu dogodkom in ne moremo in smemo še presojudati, ali je bilo vse prav ali ne. To, kar sem nekoč že govoril, danes spet ponavljam in bom ponavljal do konca: „Kdor še danes dvomi v ostro nujnost in upravičenost slovenskega domobranstva, je: ali bedak, ki razumskih zaključkov ne more sprejemati, ali pa zločinec, ki hote in z vsem treznim bogastvom duha namenoma zanika in osporava pravično stvar. Domobranci so bili in bodo na veke ostali največji sinovi slovenske zgodovine, kajti zgodovina so oni sami s svojo borbo in žrtvijo, zgodovina smo mi, njih bratje in soborci, ki smo poznali njih junaštva, njih borbo in njih krvavo žrtev. Naj pišejo zgodovino domobranstva vsi tisti, ki so varovali svoje glave v varnem zavetju domobrantskih pušk in bajonetov, toda ta zgodovina bo njih lastna obsodba. Naj sklepajo o gen. Rupniku to in ono, dejstvo je in bo ostalo. Žrtvoval se je, prevzel je krmilo tedaj, ko so obnemogli tisti, ki so bili pred njim poklicani voditi in reševati slovensko ladjo. Dejstvo je: v svojem času je na svoj način rešil svoj narod! Desetletnico njegove smrti obhajamo letos. Tudi njega se spominimo in spominjamo kot veliko žrtev velike dobe.

Bratje mrtvi, domobranci, ki ste svojo plemenito borbo dokončali. Sklanjam se nad vaše grobove, ki so tihi in zapuščeni in grozo čutim v srcu pred veliko vašo žrtve. Kako majhni, kako majhni in slabotni smo mi vsi v primeri z vami. Dajte nam moči, podprite nas, da o vaši pošteni borbi ne bomo nikdar borbo nadaljevali, složni in bratski kot ste bili vi; dajte, priključite spet nad Slovenijo nje izgubljeno svobodo, vzbudite zdvimili, dajte nam moči, da bomo to

V. A. LEVSTIK, Italija:

Domobranski proces v Sloveniji

K žalostni 11 obletnici pobitja Slovenske narodne vojske, sestavljene iz domobrancev in četnikov, so slovenski komunisti čutili potrebo, da vprizorijo domobranski proces v Novem mestu. Preko 11.000 slovenskih očetov, mož, fantov, sinov, bratov je bilo leta 1945 v mesecu juniju prevaranih in na izdajalski način po Angležih vrnjenih iz Avstrije v Slovenijo v roke slovenskim komunističnim krvnikom.

Slovenski komunisti so brez vsakega zaslišanja mučili in uničili na nečloveški način to Slovensko narodno vojsko, ter z njihovimi trupli napolnili razna brezna in prepade po naši domovini.

Oni so mislili, da bodo zabrisali vsako sled o protikomunistični narodni vojski, če jo pobijejo in da bo šlo tako hitro v pozabo. Toda tu so se zmotili. Pobili so neoborožene fante, toda ideje niso ubili in ideja živi danes med našim narodom bolj kakor kdaj koli poprej. Narod doma vsako leto bolj glasno zahteva odgovor od komunističnih morilcev. „Kaj ste storili z njimi in kje so!“ Na stotine vdov, ki so ostale same z otroki, vprašujejo, kje so njihovi možje. Na tisoče očetov vprašuje, kje so njihovi sinovi. Na tisoče sinov vprašuje, kje so njih očetje. Na tisoče bratov in sester vprašuje, kje so njihovi pobiti bratje domobranci.

Komunistični ubijalci so v težki zadregi. Kaj napraviti? Zatekli so se k stari praksi. Vprizorili so v Novem mestu na Dolenjskem nov domobranski proces in to ravno ob 11. obletnici ter so pozvali na zatožno klop dva bivša domobranca, Antona Perko in Franca Guštin. Oba sta bila leta 1946, potem ko sta na čudežen način zbežala usodi ostalih domobrancev, že sojena, ter tudi kaznen prestala. Toda komunističnim kriminalcem to ni bilo dovolj. Spet so ju

silni in odločni tedaj, ko nas bo Slovenija spet poklicala. Bodite z nami, vi najboljši, najmočnejši sinovi Slovenije! V večnost pozdravljeni — bratje!

poklicali na zatožno klop in ju spet obsodili. Perko je dobil 15 let, dočim je dobil Guštin 20 let. Naš posebni dopisnik „Vestnika“ iz domovine, nam poroča, da sta se sijajno držala na procesu, predvsem se je pogumno držal Guštin. Komunisti so s tem procesom hoteli oplahiti narod, kateri vedno bolj javno zahteva odgovor od komunističnih krvnikov, kje je 11.000 vrnjenih domobrancev.

Mi demokratični Slovenci v tujini in zamejstvu, ter nekomunistični narod v domovini pričakujemo, da bodo tudi slovenski komunisti sledili zgledom ruskih komunistov, ko so obsodili zločin, ki ga je napravil Stalin, ko je dal pobiti 15.000 poljskih oficirjev, podoficirjev in vojakov v Katynu na Poljskem.

Pričakujemo doslednost od slovenskih komunistov, da tudi oni obsodijo krivce, ki so dali pobiti 11.000 vojakov Slovenske narodne vojske in okrog 600 civilnih beguncev, ki so bili vrnjeni skupaj z vojsko. Poleg mrtvega Kidriča so še živeči Kardelj E., general Maček in polkovnik Tone Turenher. Slednji je bil poveljnik taborišča Teharje pri Celju. Pomagači so bili major Podboj in Avbelj, bivši čevljar in sedanji poslanec. Proti tem imamo še danes žive priče in druge dokumente, ki govore o njihovem zverinskem početju.

Ko gledamo zgodovino komunističnih krvavih revolucij, takoj lahko ugotovimo, da so se slovenski komunisti po zločinih najbolj odlikovali, ter zavzeli prvo mesto. Res velik zločin so napravili ruski komunisti nad Poljaki. Petnajst tisoč je veliko za poljski narod, toda nikdar toliko, kakor za ubogi slovenski narod 11.000, kateri ne šteje niti 2 milijona. Pobitje Poljakov je bilo izvršeno v vojnem času in še to od strani tujca. Pobitje Slovenske narodne vojske pa je bilo izvršeno več kot mesec dni po vojski in to po lastnih bratih. Brez dvoma je to najtežji zločin, ki so ga kdaj koli v zgodovini napravili katerikoli vrste nasilniki.

IGOR

JANEZ BORŠTNAR,

domobranski naporočnik, rojen je bil
4. julija 1919 v Srednjih Jaršah pri
Domžalah

Mladinsko dobo je preživel, kot jo preživi reven študent. Bil je gojenec Marijanišča. Obiskoval je klasično gimnazijo.

Po maturi je študiral slavistiko in filozofijo. Ko se je med tem začela komunistična revolucija v Sloveniji je pok. Janez takoj odšel v protikomunistične vrste. Smatral je ta korak za svojo dolžnost, kakor je sam večkrat izjavil, da je vsako kompromitiranje s komunizmom greh pred Bogom in zločin pred narodom. V svojih protikomunističnih govorih je pogostokrat navajal te misli: „Mi smo prej vezani k mučeništvu, kakor da bi le malo popustili od svoje borbe. Nič ne daruješ svojemu narodu, ako mu ne daruješ samega sebe. Ideja naša pa ne bo umrla in naša borba se bo nadaljevala. Mrtvi borci so silnejši od živih.“

Te ideje so bile gonilna sila vsega njegovega prizadevanja v dneh težkih borb in napornih pohodov.

V bojih je hotel biti svojim vojakom zgled pravega borca. Bil je vedno med

prvimi, nikdar v zaledju. Pogumno je vodil 24. četo v borbah pri Velikih Laščah, Višnji gori in drugod. Kot zvest vojak je srčno želel, da bi padel v boju, a Previdnost je hotela, da je stopil na mino, ki mu je zadala mnogo ran, zaradi katerih je drugi dan umrl v Leonišču v Ljubljani dne 18. marca 1945.

Pokojni Janez je bil tudi pesnik. Kot dijak je objavljaval svoje pesmiv listih: „Mentor“, „Mi mladi borci“ in ženskem listu „Vigred“. Med vojno so njegovi ožji prijatelji in soborci zbrali in uredili skromno zbirko njegovih pesmi, a dogodki so preprečili izdajo.

Za zaključek lahko pritrdimo, da je pokojni Janez mnogo obetal, a kljub temu veljajo zanj besede, da je izpolnil veliko let, četudi ga je Bog poklical v cvetu njegovega življenja.

ROŽMARIN

Zakaj povešaš mi glavo,
dekle, čemu ti solzne so oči?
Ti mar je ljubi dal slovo
in te srce boli?

Na oknu bil je rožmarin,
zalivala sem ga skrbno,
ga njemu dala sem v spomin
mu šopek,
ko je prišel jemat slovo.

Prišla so pisma samo tri —
potem sem čakala zamanj.
Moj up iz dneva v dan kopni,
srce boli od težkih sanj.
Moj rožmarin se že suši,
zamanj je nega vsa,
moj ljubi v tuji zemlji spi,
nesrečna sem, osamljena.

Mi družbo dela rožmarin,
ki suh stoji na okencu,
diši še suh v drag spomin,
v tolažbo srcu mojemu.

MIRKO GERATIČ

KER SE JE BORIL ZA SVOBODNO SLOVENIJO, JE PADEL
PRED DESETIMI LETI

GENERAL LEON RUPNIK

INSPEKTOR SLOVENSKEGA DOMOBRANSTVA

NJEGOV SPOMIN BOMO POČATILI S SV. MAŠAMI ZADUŠNICAMI

v župni cerkvi v San Martinu bo sv. maša zadušnica v nedeljo, 2. septembra ob 8.45 in jo bo daroval preč. g. svetnik Karel Škulj.

Ta sv. maša se daruje po naročilu Vestnika, glasila domobrancev in drugih protikomunističnih borcev.

na slovenski Pristavi v Moronu bo sv. maša zadušnica v nedeljo, 16. septembra ob 10.30 in jo bo daroval direktor slovenskih dušnih pastirjev preč. g. A. Orehar.

Ta sveta maša se daruje po naročilu slovenskih domobrancev.

DOMOBRANCI, PRIDITE K TEM SV. MAŠAM, DA IZKAŽEMO
POSMRTNO ČAST NAŠEMU USTANOVITELJU IN NAJVIŠJEMU
POVELJNIKU.

SLOVENCİ, SLOVENKE, PRIDITE, DA POMOLIMO ZA POKOJ
DUŠE MOŽA, KI JE DAL SVOJE ŽIVLJENJE ZA BLAGOR NAŠE
DOMOVINE.

OB DESETLETNICI SMRTI GEN. DRAŽE MIHAJLOVIČA

Dne 10. julija t. l. je minilo deset let, odkar so komunisti doma ustrelili generala Dražo Mihajloviča, zadnjega ministra za vojsko in mornarico kraljevine Jugoslavije in poveljnika tistih oboroženih sil doma, ki so se na eni strani borile zoper okupatorja, na drugi pa zoper komuniste. Tako je padel junak, ki se je boril na strani zapadnih zaveznikov, pa je bil od njih izdan prav tako kot pozneje slovenska narodna vojska in še tisoči in tisoči drugih protikomunističnih borcev, ki bi jih danes zahod že krvavo potreboval za bližajoči se svetovni spopad med svobodnim svetom in komunizmom.

Da počastijo spomin junaškega protikomunističnega borca, so se na slovenski Pristavi v Moronu zbrali v nedeljo 15. julija Slovenci, Srbi in Hrvatje. Bilo je navzočih okoli 250 oseb. Navzoči so bili zlasti skoraj vsi v Vel. Buenos Airesu živeči domobranski čast-

niki, domobranci, člani Vaških straž, četniki, člani Slovenske, Sokolske in Nardone legije itd.

Spominska slavnost se je začela s sv. mašo za padle junake. Daroval jo je duhovni direktor g. Anton Orehar, ki je imel po evangeliju cerkveni govor in po sv. maši „Reši me“ za pokoj duš padlih borcev. Med mašo je pel slovenski pevski zbor „Gallus“.

Po cerkvenem opravilu je bilo za goste pripravljeno kosilo. Zbrane goste je v imenu pripravljalnega odbora pozdravil poveljnik domobranskega udarnega bataljona g. podpolkovnik Cof Emil. Nato so govorili še: v imenu navzočih Srbov — narodni poslanec g. dr. Slobodan Kujačić, v imenu navzočih Hrvatov g. Šime Lovrić. Zanimiva so bila izvajanja bivšega četnika-Slovenca č. g. Toneta Škulja in pravoslavnega protopresbiterja g. Radojice Popovića.

Martin Radoš:

SKRIVAČI

Krompir je pečen. Andrej ga odloži v pločevinasto posodo, ki je z močno žico pritrjena ob pečici, — da ne omrzne. Nato naloži na ponev nekaj krvavic, nareže vmes nekaj koščkov slanine in pristavi nad ogenj. Kmalu se začne na vroči pečici slanina cvrčaje topiti. V trdnjavi zadiši po gorkih kolinah. Kdaj jih bodo spet v miru uživali doma? — Med pripravljanjem slastne večerje Srečko pripoveduje svoja doživetja za čas svoje odsotnosti. Na misel jim pride, kako so dekleta želele pred letom iti na postojanke, kot partizanke v hosto, pa so jih Bregarjev ata in sami pregovorili, da jih potrebujejo na domovih kot zdravo zaledje in hrbtnico. Kako jim zdaj dobro služijo! Kdo jim bi zdaj dobavljal koline in druge neobhodne potrebščine v gozd — skrivačem?

Večerja je pripravljena. Hitro povečerjajo slastno večerjo, opravijo večerno molitev, in ko se še dogovore glede nočne straže, odideta dva na nočno stražo, ostali pa se zleknejo k počitku, zadovoljni, v nadi, da jih domovina kmalu pokliče — v nove borbe.

III. Skrivači ob kapitulaciji Italije. Skrivači odločijo zmago v Kočevju Skrivači domobranci

V letih 1942-43 so med Gorjanci, kočevskimi hribi in Kolpo, to je, po Belokrajini zase novačili O. F. partizani ali komunisti. Ker so bili med njimi sami pokvarjenci, delomrzneži, že večkrat kaznovani tatovi, zločinci, falirani študentje, postopači in uporniki svojim staršem, ni nobeden pošten Belokranjec, ne fant, ne mož hotel vstopiti v njihove vrste. Zato so komunisti začeli s silo. Napadali so vasi, vznemirjali mirne družine, izsiljevali živila, pobirali živino, ropali, požigali; odpeljevali nasilno v gozd fante in može, jih silili, naj se jim pridružejo; kateri so se jim ustavljali, so jih mučili in morili. Morili so nedolžne starčke, žene, otroke in duhovnike.

Da bi proti njim branili svoje domove, imetje in življenje poštenih ljudi, kakor tudi svoje duhovnike, so ustanovili možje in fantje več postojank z vaškimi stražami: na Suhorju, Metliki, Črnomlju, Semiču in kakor smo opisali v prejšnjem poglavju v kraju L. in drugod.

Vsled omenjenih neprestanih groženj, je poštena mlada kri mož in fantov iz bližnje in dalnje okolice zapustila svoje domove in kmetije in se nekaj časa skrivala in slednjič prostovoljno vstopala v te branike slovenskega poštenja. Njihova imena hrani zgodovina, naj so že padli v poštemem boju za vzvišene ideale, ali pa še žive.

Na postojanki vaških straž sta vstopila med mnogimi drugimi tudi brata R. Samski brat Martin se je pridružil vaškim stražarjem v Metliki, njegov brat Jože pa v Črnomlju, ker je bil tam blizu priženjen na neki kmetiji. Z obeh postojank so vaški stražarji med uspešnimi borbami s komunisti vzdrževali v svoji bližnji in daljni okolici red in branili življenje in imetje svoje in svojega bližnjega, kakor je bil njihov namen, vse do kapitulacije Italije.

Kakor smo omenili v prejšnjem poglavju, so z mnogih postojank Lahi okrepili komuniste i z orožjem i moštvom.

„Po kapitulaciji Italije“ — pripoveduje vaški stražar Martin — „smo se mi z metliške postojanke napotili, da bi povečali naše moči, do črnomaljske. Med pohodom smo naleteli na zapreke pri Gradacu. Tam so se bili Lahi pridružili gradaškim kamunistom in skupno z njimi zasedli železniško postajo in tičali po bunkerjih. Od nas so oboji zahtevali orožje, a mi ga nismo hoteli izročiti. Če bi nas bili napadli, smo sklenili, da se bomo borili. Komunisti so na nas kričali in nas zmerjali, toda vključ italijanski pomoči se nas niso upali napasti, mi pa tudi njih ne, ker smo bili prešibki in povrh tega na slabšem položaju. Naše žrtve ne bi bile odtehtale negotovih koristi. Zato smo se raje zatekli v gozd, kjer smo se po kratkem posvetu razdelili v dve skupini: ena je po ovinku odrinila proti Črnomlju, dru-

ga pa proti Semiču. Bil sem v drugi skupini. Kako so potem komunisti gospodarili po vaseh, si moremo misliti.

Ali iz druge skupine smo se združili s semiško posadko. Nato smo skupno s semiško in laško posadko (tu so se Italijani — izjemoma — priključili vaškim stražarjem) krenili proti Črnomlju. V Črnomlju sem se zanimal za brata Jožeta. Stopil sem na dom, kjer je imel stanovanje s sestro, pa ga nisem dobil tam. Sestra mi je povedala, da je vsa posadka zbrana v gotovih barakah na drugi strani mesta, kakor so bili prej, pri železniški postaji. Ko sem prišel do postojanke, pa vaških stražarjev ni bilo več tam. Odšli so bili že pred eno uro in krenili na isto pot, kakor smo bili namenjeni tudi mi — proti Maverlenu.

Vsi tisti, ki smo prišli od Semiča, smo krenili nato za njimi proti Maverlenu. V skrbi, da bi dohitel brata, sem hitel med prvimi. Dohiteli smo nekatere borce od črnomeljske posadke. Vprašal sem po bratu. Pa so mi rekli, da se je njemu in še nekaterim posrečilo, da so se povzpeli na težke italijanske kamijone, ki so prišli s Semiča na Črnomelj in so se od tu v koloni umikali skozi Maverlen proti Ljubljani. Še sem hitel, in dohitel nekatere stražarje, ki so bili z njim na črnomeljski posadki, ki so mi isto povedali. In tedaj sem izgubil sled za njim za dolgo časa, dokler nisem slednjič kot domobranec na posadki v Ajdovščini v Vipavi, zvedel zanj, nakar sem ostal z njim v pismeni zvezi — in po prijateljih, ki jih je zadela pot v Ljubljano — vse do meseca februarja 1945. Nato so se zveze poslabšale.

Kakor omenjeno, se je umikal iz Bele krajine konvoj vojnih kamijonov z vojaštvom in lažjimi topovi, hoteč se zmuzniti med kočevskimi hribi proti Kočevju, na Ljubljano, Logatec, ali koderkoli, proti italijanski meji. Nekaterim se je to posrečilo. Vsi pa niso imeli te sreče. Ob eni izmed ugodnih prilik — da tako rečemo — se je mnogim beguncem posrečilo uiti v Vipavo, na Goriško, Primorsko.

En konvoj — kolono — zadnje kamijone, ki so prišli iz Črnomlja, je do-

hitel s svojimi prijatelji Martinov brat Jože. Posrečilo se jim je priti na vozila.

Pri Maverlenu se cesta zoži in se v ovinkih dviga med kočevske hribe. Vsled naporne ceste so težki kamijoni le s težavo prevozili nekaj ovinkov. Kazalo je, da vrha — pri Miklarjih — ne bodo s tako težkimi vozili mogli doseči. Ali naj nekaj moštva odstopi? Ali naj odvržejo nekaj zabojev orožja? Top? Seveda! Moštvo bi se bilo rado zmuznilo, čimprej, kamorkoli. Pa so odvrgli iz težko sopihajočih kamijonov po nekaj zabojev orožja in municije v jarke in grape, katere je vojaštvo pokrilo z dračem in kamenjem. Tudi kateri top je moral v grapo, ko so mu mehaniki-topničarji odvzeli poprej prožilno iglo, aki kako drugo važno malenkost, in ga naredili nerabnega. Top namreč narediš neraben, če mu odvzameš samo malenkostni sestavni del. Prvič je pri takem topu težko pogoditi, kaj mu manjka, da ni uporaben; to zasledi samo izvežban mehanik-topničar, ko top razdere, ali pa tisti, ki je top pokvaril. Drugič, pa tudi, če doženeš pogreško, pa če nimaš nadomestnega dela pri roki, top ne „dela“. Tretjič, topovi so različnih sestavov, če ni pri roki manjajočega dela istega sestava, si ne moreš s topom nič pomagati. Komunisti pa takih nadomestilnih delov baš niso imeli na zalogi.

(Nadaljevanje prihodnjič)

LETOŠNA SPOMINSKA ŽALNA PROSLAVA VETRINJSKE TRAGEDIJE

ki jo stalno prireja Društvo Slovencev, je uspela v splošno zadovoljstvo udeležencev, ki so napolnili obširno dvorano. Poleg običajnih točk sporeda, recitacije, uvodnega govora preds. g. ing. Mozetiča in drugo, se je odlikoval spominski govor domobranskega častnika g. Ivana Korošca, ki ga prinesemo v celoti prihodnjič. Proslava je znova poživila spomin na naše drage padle domobrance in protikomunistične žrtve. Slava jim!

Domobranec Ludvik Štupica iz
Sodražice v Suhi Krajini

Kaplar Ivan Šeškar iz
Tomišlja pri Ljubljani

MATICA MRTVIH

586. Zalaznik Pepe, Briše št. 5, Polhov Gradec pri Ljubljani, domobranec v 42. četi v Polhovem Gradcu, vrnjen iz Vetrinja, star 27 let.

587. Zalaznik Franc, Briše št. 5, Polhov Gradec pri Ljubljani, domobranec na Vrhniki, v 41. četi, vrnjen iz Vetrinja, star 25 let.

588. Dolinar Ciril, Briše št 7, Polhov Gradec pri Ljubljani, zajet od partizanov maja leta 1945 in ubit, star 25 let.

589. Per Jože, 17 let star iz Toplic, padel v borbi leta 1945.

590. Per ranc, 18 let star iz Toplic, mučen in nato ubit od komunistov.

591. Per Anton, 19 let star, mučen in umorjen leta 1945.

592. Bersal Janez, 21 let star, Toplice, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

593. Besal Albin, 22 let star, iz Toplic, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

594. Muhvič Ivan, 23 let star, Brezovica, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

595. Muhvič Franc, 21 let star, Brezovica vrnjen iz Vetrinja in ubit.

596. Rangus Fr., narednik vodnik, iz Radolj, umorjen od komunistov.

597. Kraševac Janez, 41 let star, iz Toplic, padel v borbi pri Mačkoveu.

598. Skušek Jože, vas Ravež, občina Šmarjeta, ujet, odgnan v gozd, mučen in pobit s krampom.

599. Udovč Franc, Gomila vas, občina Šmarjeta, mučen in pobit s krampom.

600. Jože Albin, star 24 let, Tiplice, občina Šmarjeta, padel na Trstni gori leta 1943.

601. Jakoš Iv., št. Rupert, padel v borbi v Trebelnem leta 1943.

602. Barbo Jože, 30 let star, Toplice

903. Blažič Franc, 18 let sta, Toplice, ujet in umorjen.

Bratje: 604. Ajdink Franc, 32 let star, Bela Cerkev, odpeljan iz hiše, 3 dni mučen in umorjen leta 1942.

605. Ajdnič Avguštin, mučen in umorjen od komunistov, dvignjen iz groba in pokopan pri Beli Cerkvi.

606. Terobšič Jurij, oče dveh otrok, št. Peter pri Novem mestu, ujet, izropan, mučen in umorjen.

607. Teerobšič Franca, njegova žena, ujeta, mučena in umorjena

608. Pelko Anton, 19 let star, Toplice, domobranec, mučen in ubit.

609. Pelko Marija, sestra Antona, stara 18 let, mučena in ubita.

610. Štupica Ludvik, rojen leta 1913, Sodražica, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

611. Šeškar Ivan, rojen 1921, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

612. Špeh Ivan 24 let star, Smarata št. 5, občina Stari trg pri Ložu, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

613. Baraga Maks, 24 let star, Smarata, obč. Stari trg pri Ložu, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

Brata: 614. Bavec Jakob, Smarata št. 13, občina Stari trg pri Ložu, vrnjen iz Vetrinja in ubit.

Correo
Argentino
Suc. Cdad.
San Martín
Lib. Gral.

INTERES GENERAL
Concesión 4848

„Vestnik“ izhaja desetkrat na leto. Letna naročnina v Argentini je 20 pesov, v USA in v Kanadi 1.5 dolarja; za ostale pokrajine tej valuti primerno. — Za uredništvo in izdajatelja: Rev. Karel Škulj, calle San Martín 20, Gral. San Martín FCGBM. — Tiska Salguero, Salguero 1506, Bs. As.